

TERUGKOPPELING UIT DE WERKTAFELS VAN DE SLAGSESSIES JULI 2018

In juli hebben op vier plekken in het land mensen vanuit gemeenten, provincies, waterschappen en rijkspartijen met elkaar gesproken over de kerninstrumenten van de Omgevingswet, hoe ze in samenhang werken en welke interbestuurlijke uitdagingen en problemen er zijn. Resultaat zijn veel concrete inzichten en vragen, die in dit document zijn weergegeven en deels beantwoord.

Doel van dit document is dat mensen die bij die sessies aanwezig waren én 'derden' deze inzichten en Q&A's tot zich kunnen nemen en er in hun eigen uitvoeringspraktijk iets mee kunnen doen.

Er is geen 'handelingsperspectief' aan toegevoegd omdat er zo ontzettend veel mensen ieder elk eigen acties uit kunnen laten volgen. De inzichten worden bij de slagsessies in oktober zo goed mogelijk gebruik om een concrete casus 'aan te pakken'.

Op de website aandeslagmetdeomgevingswet.nl staat feitelijke informatie en deze is ook naar aanleiding van de slagsessies in juli en dit werkdocument verder aangevuld. Dit werkdocument zelf is bedoeld als hulpmiddel voor deelnemers aan de slagsessies in juli en oktober 2018.

1. Werktafel Bij de Buren – Omgevingsvisie (4pp)
2. Werktafel politiek en bestuur (3pp)
3. Werktafel "Programma's als kerninstrument" (5pp)
4. Werktafel provinciale verordening en waterschapverordening (3pp)
5. Werktafel Veiligheidsregio's en Omgevingsdiensten (9pp)

1. Werktafel Bij de Buren – Omgevingsvisie

We hebben gesproken over het mee kunnen doen met de Omgevingsvisie van anderen. Hoe doe je dat? Resultaat zijn veel concrete inzichten, gestructureerd en soms ook op detailniveau. Concreet zijn twee verslagen toegevoegd, van de bijeenkomst in Eindhoven en Haarlem.

“Eindhoven 5 juli 2018”

Centrale vraag in dit tafelgesprek is **hoe stem je af met de buren in het traject van een Omgevingsvisie**. Deelnemers hebben dit vraagstuk aan de hand van een placemat Omgevingsvisies afgepeld met 5 vragen:

- Waarom stem je af met je buren?
- Hoe?
- Wat?
- Netwerk? Hoe zet je dat in
- Bestuur? Hoe en wanneer betrek je hen.

Reacties die eruit sprongen waren:

- Regio

Er is niet DE regio. Dat is overall anders. Kijk vooral wat jullie (ver)bindt.

TIP

- > Ga niet te hard zoeken
- > Vaak is er een urgentie of natuurlijke aanleiding om samen te werken

- Brabantse wateragenda

Als mooi voorbeeld voor interbestuurlijk samenwerken is de Brabantse wateragenda van waterschap de Dommel genoemd. Zie ook de Aandeslagkaart.

- > toevoegen aan Q3 pagina Interbestuurlijk samenwerken i.r.t. Omgevingsvisies
- > Idee: Nodig Dommel uit voor Workshop/Interview Q3

- Unusual suspects

Het betrekken van mensen die echt helemaal van buitenaf tegen Omgevingsvisie kijken is waardevol. Juist de blik van niet-ingevoerde mensen kan helpen om ideeën te verzamelen voor een toekomstvisie met vernieuwende inzichten. Waar denk je dan?

Bv studenten kunst, collega's uit compleet andere hoek, pers, denktank, jeugdtraad, visionairs (via-via zet je netwerk hiervoor in).

- Praatplaat

Breng je ideeën opgaven, doelen in beeld. Het maken van een praatplaat a la Friesland met bouwstenen werd warm ontvangen (zie ook Omgevingslab.fr of onze site onder Wisselwerking tussen Omgevingsvisies). De praatplaat van Friesland wordt gebruikt om in beeld te brengen over welke onderwerpen de Provincie en de inliggende gemeente keuzes willen maken. Door dit in beelden vorm te geven maakt dit het makkelijker om ook het gesprek aan te gaan met mensen die niet direct betrokken zijn.

- Stakeholderanalyse

Maak een stakeholderanalyse om te bepalen wie wanneer te betrekken in proces

Verdere reacties v.d. slagsessie

Tip: In de aanloopfase naar het eerste concept van een omgevingsvisie, spreek je met organisaties etc. die belangrijke spelers in de gemeente zijn. Stel **goede gespreksregels** op voordat je met hen in overleg gaat. Een deelnemer aan de discussie bracht hiertegen in dat ze al een omgevingsvisie hadden opgesteld zonder dit soort regels en dat alles goed gegaan was.

- Het is het beste om het **in hoofdlijnen al alles afgestemd** te hebben met de belangrijkste stakeholders voordat het ontwerp van de omgevingsvisie wordt gepubliceerd. Als je hun mening pas via de zienswijzen binnenkrijgt heb je het niet goed

gedaan. Bij de publicatie van het ontwerp moet je een zo breed mogelijk gedragen omgevingsvisie hebben.

- Een **voorbeeld voor de energietransitie**: ProRail stelt al zijn gebouwen beschikbaar voor zonnecellen.
- **Filter de inspraak** op zaken die bewoners zelf moeten oppakken en zaken die echt speerpunten voor de gemeenten moeten zijn.
- Wees er op verdacht dat je tijdens de inspraak ook een hoop verzoeken en opmerkingen kunt binnenkrijgen die niet relevant zijn voor de omgevingsvisie, maar die wel in andere sporen heel bruikbaar kunnen zijn.
- Hoe ga je om met een weigerachtige partij die niet meedoet met het vooroverleg, maar pas in het zienswijzenproces wil inspreken?

“Haarlem 11 juli 2018”

Tafelgesprek aan de hand van 5 vragen aan de deelnemers

Per vraag een aantal notities uit het gesprek met en vooral tussen de deelnemers.

- Waarom stem je af met je burens?

1. De leefomgeving heeft geen grenzen, de burger beweegt zich in meerdere gemeenten/regio's. De leefomgeving is één samenhangend systeem
2. Gemeenschappelijke opgaven vinden en richting geven aan de oplossingen.
3. Gezamenlijk 'nulpunt' vaststellen
4. Om niet langs elkaar heen te werken
5. Partnerschap en gedeeld eigenaarschap creëren
6. Elkaars behoefte leren kennen
7. Je kan het niet alleen oplossen, je hebt elkaar nodig. Win-Win
8. Kansen zien die je nog niet kent
9. Inhoudelijke tips over aanpak en oplossingen uitwisselen, elkaars kennis en kunde benutten
10. Kijk tip: een kijkje in leven van eilanders (YouTube, niet te vinden. Tip van gemeente Texel)

- Hoe?

1. Kennismaken, eerst een open gesprek. Niet direct ambities voor de leefomgeving uitwisselen. Wel over ontwikkelingen, knelpunten en opgaven.
2. De zorgen en weerstand van partijen over afstemmen en samenwerken boven tafel krijgen. Haal de spanning van het samenwerken, wat loslaten en delen betekend, af.
3. Durven loslaten en delen, samen iets doen.
4. Informeer elkaar vroegtijdig, zodat mensen zich niet gepasseerd voelen.
5. Maak verwachtingen van samenwerking duidelijk (spreek uit, vraag ernaar)
 - a. Maak bij participatie duidelijk dat niet alles kan, er moet gekozen worden.
6. Zorg dat je weet waar je het voor doet. De noodzaak van het met elkaar meedenken.
7. Er is niet 1 manier, hangt van cultuur en situatie. Wel of geen agenda? Formuleer spelregels voor de samenwerking op maat.
8. Zoek naar gemeenschappelijk verhaal en opgaven. Vragen wat de ander belangrijk vindt en wat die heeft
9. Partijen mede-eigenaar maken van de opgave en oplossingen
10. Presenteren van uitkomsten van een enquête over het onderwerp onder de betrokken partijen (dus ook burgers en bedrijven)
11. Langs concrete opgave of casus het belang van afstemmen en samenwerken laten ervaren.
12. Ken (Lees!) elkaar beleid
13. Gebruik lessen uit rapport Overheidsparticipatie en Omgevingswet: Gelijk speelveld
14. Schets toekomstscenario's en bespreek die.
15. Leg de opgave en oplossingen letterlijk op de kaart, aan tafel. Passen die windmolens en woningen?
16. Zorg ervoor dat niet alle overheidslagen apart langs komen, stel de burger centraal. Als je dat niet dreigt participatiemoetheid.
17. Geef terugkoppeling en maak afspraken voor volgende stap

- Wat?

1. Luisteren, samenvatten, doorvragen.
2. Begin niet direct met je eigen visie verkondigen, maar leer elkaars problemen en situatie kennen. Eerst luisteren en vragen. Dan komen dilemma's en kansen op tafel. Het kiezen komt later (niet in eerste gesprek...)
3. Elkaars kracht benutten (kennis, vaardigheden)
4. Relatie opbouwen
5. Ken de feiten, dat voorkomt onnodige discussie of tegenstelling en misverstanden
6. Zet de feiten op een praatplaat (van het gebied), en leg die op tafel
7. Snap je gebied (systeem leefomgeving en sociaal netwerk)
8. Stel de burger en leefomgeving centraal.
 - a. Vraag die helpt om gesprek op gang te brengen: Wat levert een ingreep op de leefomgeving op voor het welzijn/geluk van de gebruikers van de leefomgeving?
 - b. Omgevingslab.fr Jeroen Stegeman
9. Vraag: hoe ga je om met tijdsdruk op project en toch ook samenwerken? (niet beantwoord)
10. Uitwisselen mensen, neem een kijkje in de keuken bij buurgemeente, OD, waterschap etc. door meelopen/detachering. Verplaatsen in de rol van de andere helpt. Ook in niet overheidsrollen.

- Netwerk?

1. Ken je netwerk Breng de netwerken in kaart.
2. Er zijn er heel veel, een lappendeken van samenwerkingsverbanden (regioraad, vervoersregio, metropoolregio, etc.)

Genoemde gesprekspartners, naast de burger:

1. Beroepsinsprekers
2. SBB
3. Natuurmonumenten
4. Erfgoed...
5. Kermisexploitant
6. VR
7. GGD
8. OD
9. Vuilnisophaler (weet wat er speelt)
10. Kinderen (kinderkaravaan Katwijk)
11. Studenten
12. Journalisten
13. ProRail
14. RWS
15. RVO

Genoemde hulp om gesprek op gang te brengen

16. Innovator van overheid (innovator.it)
17. Cabaretier, humor verbindt.

- Bestuur?

1. Neem de raad mee
2. Weet wat er speelt
3. Ken de cultuur.

Q&A

Hoe ga je om met een weigerachtige partij die niet meedoet met het vooroverleg, maar pas in het zienswijzenproces wil inspreken?

Hier is geen pasklaar antwoord voor. Meewerken aan een plan of project zal in het algemeen beperkt blijven tot degenen die voordeel hebben bij het uitvoeren van het plan of project. Als een groep die wordt geraakt door het plan niet mee wil denken/werken, dan zal er meestal geen winst gezien worden. Je kan dan zoeken naar win-win mogelijkheden.

Bij sommige plannen of projecten blijft er een groep over die nadeel zal ondervinden. Die groep heeft gewoon het recht om gebruik te maken van de inspraakmogelijkheden.

Vraag: hoe ga je om met tijdsdruk op project en toch ook samenwerken?

Tijdsdruk wordt in veel gevallen veroorzaakt doordat een beeld op de lange termijn ontbreekt. Een goede omgevingsvisie is dus van groot belang. Goede samenwerkingsafspraken kunnen vertraging in het proces beperken. Tenslotte is de instrumentenkeuze bepalend voor de proceduretijd.

2. Werktafel politiek en bestuur

We hebben gesproken over het 'eigene' van politiek en bestuur en hoe je die kan betrekken bij de implementatie van de Omgevingswet. De gesprekken gingen vele kanten op omdat veel mensen 'eigen' ervaringen hebben. We hebben de volgende punten met elkaar opgeschreven.

- Er zijn meerdere tools om de omgeving/politiek/bestuur te analyseren: krachtenveld analyse, stakeholder analyse, systeem analyse, issue-management
- Politiek en bestuur als interim-ers die er paar jaar zitten, durven we daar over te praten? Ook directeuren blijven niet altijd lang zitten?
- Verbinden van bestuurders in een gebied kan via een (gezamenlijke) Omgevingsvisie, waarden in een gebied vast stellen, een gezamenlijke vijand hebben, relatie leggen middels bijvoorbeeld bestuurderstafels.
- Als het bestuur weinig interesse heeft in de Omgevingswet, vanwege aankomende verkiezingen, ambtelijk gaan voorbereiden voor ná de verkiezingen.
- Breng DSO-LV binnen bij gesprekken in bestuur/raad die gaan over digitalisering in den brede.
- Versterk het koppelen van maatschappelijke opgaves aan elkaar en de Omgevingswet, hier zitten kansen!
- Pak één opgave in een klein gebied en bespreek dat met de Raad
- Valkuil is dat ambtenaren het zelf willen regelen! Néé, ga eerst naar de Raad.
- Niet als medewerker zelf een klein onderwerp/ding pakken maar politiek/bestuur laten prioriteren.
- Risico bestaat dat alsnog de Omgevingswet aanpak verkokerd is, dat bijvoorbeeld participatie rondom de Omgevingsvisie los staat van andere participatie trajecten.
- Kies je voor de inwoner en zijn belang of voor de wethouder: daar zit spanning in. In proces dan iedereen goed meenemen geeft verbinding. De Omgevingswet maakt het mogelijk heldere afspraken te maken. (je kan bijvoorbeeld aan de Raad vragen welke rol ze zouden willen hebben)
- Gemeenteraden kennen niet altijd de vormen van participatie die mogelijk zijn, ga daarover in gesprek (is niet altijd win-Loose maar mogelijk winwin)
- Bestuur/politiek heeft huiswerk om te kijken hoe de Omgevingsdiensten ingezet kunnen worden voor de implementatie van de Omgevingswet c.q. werken met de kerninstrumenten
- Omgevingsdiensten en bestuurders moeten elkaar leren kennen, niet elkaar veranderen.
- Omgevingsplan en rol Gemeenteraad hebben majeure impact op Omgevingsdiensten – ga hierover het gesprek aan
- Laat bestuur / raad ook zien wat niet werkt, wat fout gaat

BLOG Pascale Georgopoulou, Programma Invoering Omgevingswet, Vereniging Nederlandse Gemeenten

Met krachtenveldanalyse vinger aan de pols

Tijdens de zomerslagsessies van Aan de Slag ging het gesprek aan de tafels ook over de betrokkenheid van politiek en bestuur bij de invoering van de Omgevingswet. Pascale Georgopoulou, betrokken bij het Programma Invoering Omgevingswet van de VNG, deed de aftrap van de gesprekken met een pitch over het belang van een doordachte én actuele krachtenveldanalyse om vinger aan de pols van raadsleden te houden. Over woeste wateren en watermolens, hieronder volgt haar pleidooi.

"Dan *copy-paste* ik de bijlage uit het programmaplan van twee jaar geleden wel!" Het was in een tel gedaan. De programmamanager drukte op *save* en was klaar met het nieuwe programmaplan invoering Omgevingswet 2018-2022 in zijn gemeente. Door de verkiezingen was er een voor de helft nieuwe raad en ook het college was deels nieuw. Het was nog allemaal een beetje zoeken, gaf hij toe, maar er is nog tijd totdat de wet in werking treedt. De inhoud van het programmaplan was wat opgefrest met nieuwe accenten, maar bleef grotendeels ongewijzigd. De bijlage was overgenomen uit een eerdere versie, de bijlage met de krachtenveldanalyse.

Wonderlijk dat juist de krachtenveldanalyse letterlijk was overgenomen. De manager had net betoogd dat de raad voor het helft nieuw was. Ook de verhoudingen tussen de partijen waren gewijzigd, bleek. Dit beeld is niet uniek overigens voor deze gemeente. In heel Nederland hebben raadsverkiezingen grote impact op de samenstelling van de raad. Nieuwe (lokale) partijen doen mee, meer partijen vaak, zittende partijen groeien en krimpen, al met al kent elke gemeente wel haar lokale *aardverschuiving*. Daar komt bij dat raadsleden minder vaak dan vroeger meer dan één raadsperiode meedoen. Soms beslist de kiezer dat, maar vaker de partij of het raadslid zelf. Na vier jaar houden raadsleden het om een veelheid van redenen voor gezien. Raadsleden hebben tegenwoordig iets weg van politieke interimers, ze doen hun ding en vertrekken weer. Meer onervaren raadsleden dus, die er waarschijnlijk na vier jaar niet meer zijn, voorwaar een factor om rekening mee te houden in de krachtenveldanalyse. Dat doet iets! Het vergt om te beginnen een goed en compact inwerkprogramma voor de nieuwe raad om snel op vlieghoogte te komen. Het college was deels nieuw, vertelde hij, zoals in heel veel gemeenten. Al zou het college in ongewijzigde vorm na de verkiezingen doorgaan, dan ontstaat er door electorale verschuivingen weer een nieuwe situatie. Meer partijen betekenen meestal bredere colleges, omdat voor een meerderheid meer partners nodig zijn. Dat betekent vaak ook meer parttime wethouders, omdat alle partners in het college moeten zijn vertegenwoordigd. Door de groei van het aantal partijen en door de dynamiek van coalitievorming worden ervaren wethouders opgevolgd door onervaren. Die moeten, naast het investeren in dossierkennis en bestuurlijk handwerk, hun plek vinden en hun kansen zien. Het politiek-bestuurlijk krachtenveld is in beweging. Belangrijk om snel te doorgronden wat het belang en de *drive* van het nieuwe bestuur is.

Onrust, nervositeit en consensus

Kortom, verkiezingen zetten meer dan voorheen alles op zijn kop. Het speelveld is daarvoor en ook daarna onrustiger en vluchtiger, lijkt wel. Ontwikkelingen buitelen over elkaar heen, dossiers vragen aandacht, de spelers veranderen en zijn politiek nerveus. Ze moeten sneller reageren op signalen uit de raad, de samenleving en de pers, terwijl ze ook niet alles de hele tijd kunnen weten. Tegelijkertijd zitten ze vast het systeem van regels, procedures en risicoanalyses. Om het in een beeld te vangen: het lijken woeste wateren met hoge golven die breken op de rotsen. Er is beweging en energie en nervositeit. Het is dezelfde beweging en energie die in de samenleving te vinden zijn. Politiek en bestuur zijn er een afspiegeling van.

Er is nog een trend zichtbaar. Omdat er zo'n versnippering is zoeken partijen elkaar meer op. Is consensus niet alleen fijn en democratisch, maar bittere noodzaak. Ook bestuurders zoeken elkaar meer op en gaan op zoek naar een gezamenlijke visie, waarden, desnoods een gezamenlijke vijand. De opkomst van het raadsakkoord kan misschien in dit licht worden gezien. De raad probeert gezamenlijk de verbindende ambities en thema's te bundelen als leidraad voor de raadsperiode en als bestuursopdracht voor het college. Meer coalitiepartijen en dus meer wethouders moeten voor de voortgang elkaar wel opzoeken en meer samenwerken. Een andere ontwikkeling die ook tot meer samenwerking dwingt is die van schaalvergroting en regionale samenwerking. Heel veel gemeenten kennen vormen van ambtelijke samenwerking of fusies of maken zich op voor gemeentelijke herindeling. Daarnaast zitten alle gemeenten in minstens enkele tientallen regionale samenwerkingsverbanden. Je hebt het lokaal, laten we maar zeggen, alsmaar minder zelf voor het zeggen en moet samenwerken met de burens of met partners in de regio. Voor deze trend zou een ander beeld geschikt zijn: een watermolen, waarbij al het water samenkomt en het rad in beweging brengt. Bundeling en samenwerking staan centraal. En ook hier is politiek en bestuur een afspiegeling van deze maatschappelijke trend naar meer vormen van samenwerking, zoals bewonersinitiatieven, zorg- en energiecollectieven.

Grip op verandering

Dus, me dunkt, er is zoveel in beweging, in verandering, in ontwikkeling. Het is de context waarbinnen de Omgevingswet groeit. De wet treedt in werking in 2021, maar ook daarna zal het jaren duren voordat de nieuwe werkwijze vanzelfsprekend wordt. Hoe belangrijk is het om constant de krachtenveldanalyse te herijken en te actualiseren? Copy-paste uit eerdere versies van documenten is een onbenutte kans als programmamanagers meer zicht en meer grip willen krijgen op de contact veranderende politieke-bestuurlijke context.

Er zijn verschillende tools om de omgeving, de politiek en het bestuur in kaart te brengen. Denk daarbij aan krachtenveldanalyse, stakeholderanalyse, systeemanalyse, issue-management. Ze helpen allemaal om vinger aan de pols te houden. Waar gaat het bij een krachtenveldanalyse om? Dat er een beeld is van de werkelijkheid, waarin alle relevante partijen/personen zijn opgenomen,

- **Koppel de Omgevingswet aan de actuele maatschappelijke opgaven binnen de gemeente.**
- **Blijf ambtelijk vooruitwerken om klaar te zijn op vragen die nog komen.**
- **Keuzes zijn aan politiek en bestuur.**
- **Ga het gesprek aan over participatie en de dilemma's die met participatie samenhangen.**
- **Er zullen ook dingen fout gaan. Laat politiek en bestuur zien want daarvan is geleerd.**

inclusief hun belangen en onderlinge afhankelijkheden. De bijlage in het programmaplan zou dus iets moeten bevatten van het beeld ná de recente verkiezingen. Wat is er veranderd? Wat betekenen mogelijke veranderingen voor het invoeringstraject van de Omgevingswet. Wat zijn de echte problemen en de echte uitdagingen? Wat is de belangen van alle betrokkenen? Welke tool wordt gebruikt is niet eens belangrijk. Het gaat in essentie om politiek/bestuurlijke sensitiviteit. Dat ambtenaren met andere woorden inzicht hebben in de verschillende belangen en posities, deze kunnen benoemen en duiden, erop kunnen anticiperen. Het gaat om de antenne om signalen op te vangen en om de koers van de gemeente te helpen bepalen. Hetgeen overigens niet alleen van toepassing is op de Omgevingswet, maar op alle dossiers binnen de gemeente.

3. Werktafel "Programma's als kerninstrument"

De inzichten van deelnemers uit 4 werktafels zijn thematisch gebundeld. Het instrument Programma's bleek bij velen nog niet zo in beeld. Ten onrechte, blijkt uit de gesprekken. Er is al veel materiaal beschikbaar te zijn om mee aan de slag te gaan; ook al is nog niet op alle vragen een eenduidig antwoord. Deelnemers aan tafel deelden het besef dat samen werkende weg meer helderheid ontstaat over de inzet van verschillende instrumenten in de beleidscyclus.

"Het is best wennen. Ik denk nog in structuurplannen etc. (Oude structuren) en merk dat ik met die bril op nog zoekende ben naar de meerwaarde van programma's."

"Ik dacht dat 't programma in te zetten was als de rest niet lukte (visie of plan)...maar dat is het dus niet!"

"Het Instrument sluit goed aan bij hoe wij in onze organisatie (willen) werken. Programma's volgens de Omgevingswet zijn geschikt om de breedte mee in te gaan in de organisatie."

SAMENHANG IN BELEIDSCYCLUS

- Programma is handig als middel om integraal/samenhangend ambities concreet te maken; de uitwerking van de visie (Het HOE). Ten opzichte van de visie kun je in een programma je visie voor de kortere termijn vastleggen. Wat zet je waarin / in welk instrument neem je wat mee (programma, visie, plan)? Dat is deels een politieke discussie.
- De scheidslijn tussen programma's en de omgevingsvisie is niet scherp. Daarom is het juist handig om bij ontwikkelen van de omgevingsvisie ook vast na te denken over de doorwerking en uitvoering van je beleid dat je wilt bereiken. En of dat doet via een programma of een uitvoeringsparagraaf bij de visie.
- Wat is de doorwerking van programma's van de provincie op andere overheden? Gaat dat altijd via de verordening? Het programma is zelfbindend voor de provincie. Het kan wel doorwerken in regels in de provinciale verordening. In de bedoeling van de wet zouden overheden al bij de opstelling van het programma betrokken kunnen zijn.
- In één programma mag je verplichte (bijv uit waterbeheerprogramma) en onverplichte programma's combineren. Waardoor je kunt samenwerken of elkaar versterkende maatregelen kunt benutten.
- In een bestaand beleidsplan (structuurplan etc) zitten delen strategie en uitwerking. Die kun je uit elkaar trekken en verwerken in visies en programma's en/of regels. Dat is echter geen doel op zich. Denk vanuit de opgave in het fysiek domein (werkende beleidscyclus).
- Waarin zit het verschil tussen programma's volgens de Owet en vele reeds bestaande beleidsplannen? Huidige beleidsplannen kunnen heel "mono-sectoraal" zijn. Werkend aan een programma kun je gebruiken om onderlinge verbanden en consistentie van beleid te versterken. Dit vergt Anders werken. Anderzijds kunnen programma's kunnen waar nodig ook sectoraal zijn.
- Belangrijk om stil te staan bij mogelijke werking van omgevingswaarden. Of je die wel of niet denkt te kunnen halen raakt aan vraagstuk van de '(on)betrouwbare overheid'.
- Beschermen is ook een werkwoord en kan middels een programma
- Programma is ook bruikbaar als instrument om het instrumentarium te structureren en aan te geven hoe je doelen concreet wilt gaan halen. Daarbij maakt het ook rollen en verantwoordelijkheden duidelijk (incl procesafspraken). Dat maakt het wellicht tastbaarder en aansprekender dan 'vagere' samenwerkingsovereenkomsten.
- Alleen bestaand beleid omzetten naar programma's is niet in de geest van de wet. Hoe je daar mee omgaat wordt deels bepaald door overgangsrecht. Het volgt echter vooral uit de aanpak van eigen veranderopgave & organisatieontwikkeling (zie ook implementatie strategieën VNG).
Vb. Rotterdam bekijkt 120-140 beleidsdocumenten; ga je die dan allemaal proberen te vertalen in 6 thema's/perspectieven?
- In het verbeterdoel om te zorgen voor minder regels kan een programma een tussenstap zijn in de vertaling van Omgevingsvisie naar regels.

- Het gaat om effectieve vertaling voor werking van beleid. (Hoe kan ik de Beleidscyclus sluitend krijgen?)
een programma kan verschillende invullingen krijgen binnen de Beleidscyclus.
Programma's dicht tegen visie aan (hoofdlijnen en uitwerking van beleid) en programma's met meer nadruk op uitvoering (concrete maatregelen). Zie ook definitie programma (art. 3.5 Ow)
- Er is geen vaste verplichte volgorde van visie- naar programma naar regels- of andersom!
Een programma kan ook vooruitlopend aan een omgevingsvisie vastgesteld worden. En een programma kan aanleiding geven om bestaande regels aan te passen/aan te vullen.

ANDERS WERKEN/ SAMENWERKEN

- Verschillende rollen, hoe laat je die doorwerken in de programma's en de bestuursstijlen?
Je stuurt niet met een programma maar met de maatregelen die je daarin opneemt. Dit kunnen juridische en niet-juridische maatregelen zijn. Een achterliggende vraag is daarbij welke rol je als overheid wilt spelen en hoe je daar invulling aan geeft (balans tussen regels en ruimte).
- Programma wordt vastgesteld door college/GS/algemeen bestuur waterschap en niet door raad/Prov.staten. Afstemming blijft evenwel van belang, niet in de laatste plaats als voor uitvoering extra budget nodig is.
Programma kan helpen om de raad op hoofdlijnen te laten beslissen.
Door vaststelling GS/college ben je wendbaarder
- Een programma is het enige instrument van de wet dat je echt gezamenlijk kunt vaststellen met meerdere bevoegde gezagen.
- Een programma nodigt ook uit tot afstemming tussen gemeenten in een regio wat betreft zowel regels als dienstverlening. Daarmee wordt het samenwerken wellicht niet makkelijker, maar wel doelgerichter. Programma (regionaal) dwingt tot ander gesprek dan omgevingsvisie (het helpt de visie concreter te maken om over in gesprek te gaan.)
- Samenwerken met andere organisatie in één programma, dan kun je ook samen het programma ondertekenen en elk de eigen afgesproken maatregelen concreet gaan uitvoeren of bijv. doorvertalen in regels.
Maakt een gezamenlijk programma bestuursakkoorden of convenanten overbodig? Nee die kunnen onderdeel zijn van een programma.
- Participatie is verplicht bij alle 4 typen programma's; er geldt een motiveringsplicht. De mate waarin je het invult hangt bijv af van het feit of bij participatie in de Omgevingsvisie al veel aandacht aan onderwerpen uit het programma is gegeven. Van belang dat in het visietraject de resultaten en afspraken vanuit participatie goed worden gedocumenteerd, zodat daar naar verwezen kan worden.
- Programma's bieden ruimte om beleid pragmatischer in te richten en direct met de mensen/betrokkenen samen te ontwikkelen. (Dat gaat uit van "iets willen laten ontstaan" ipv als overheid "iets willen maken")
Programma kan versterkend werken wanneer daarin gezamenlijk visie/ambitie is uitgesproken.
- Ook Omgevingsdiensten kunnen goed meewerken in totstandkoming van visies en programma's. Bepalen van doelen en maatregelen vergt immers ook aandacht voor de effectiviteit en uitvoerbaarheid.
- Een programma is ook bruikbaar als communicatieinstrument over de uitvoering van beleid. Bijv. omdat je duidelijk kunt benoemen welke partijen je nodig hebt om doelen te bereiken.
- Bestuursakkoorden ihkv Natura 2000, kan dat in een programma? Soms is het voor een waterschap, soms een gemeente, soms zijn meerdere overheden betrokken? Ja dat kan, als er meerdere bevoegde instanties betrokken zijn wordt het een gezamenlijk programma waaraan elke bestuurder zich moet committeren.
- Programma's kun je ook gebiedsgericht inzetten
- Een lokaal programma kan helpen in regionale samenwerking
- In je organisatie kun je spelen met label dat je op een besluit plakt, bv beheerplan en agenda ipv gezamenlijk programma en visie

NU EN STRAKS / WAS-WORDT (& JURIDISCH)

- Kunnen er straks voor het fysieke leefomgeving nog beleidsplannen zijn naast programma's? Kun je na 2021 nog een woonagenda vaststellen?
Je hoeft niet per 1-1-2021 alle bestaand beleid te hebben vervangen. Dat is niet het doel. Benoem bewust dat je kunt werken in twee sporen/snelheden, waarbij je opgave- of gebiedsgericht maatregelen uitwerkt in programma's en daarnaast nog deels bestaand beleid hebt dat je al naar gelang relevantie of gelegenheid tegen het licht houdt of opneemt/omvormt tot nieuw beleid. Suggestie om dit te benoemen in je visie.
- Worden huidige plannen straks allemaal van rechtswege programma's?
Een visie op hoofdlijnen (20 pag. strategisch) en opschoning van regels leidt binnen de organisatie tot zorg, omdat men veel (eigen) beleid niet meer letterlijk terugvindt in de visie. Waar blijft dan ons bestaand beleid? Wat is dan de status van bestaand beleid? Moet je dan alles opnieuw regelen in programma's? Hierin schuilt dus ook het gevaar dat programma's (opnieuw) sectoraal opgepakt worden. (Anders werken)
- Het is toch niet de bedoeling huidig beleid in een programma te stoppen? Bijvoorbeeld het oude GRP kan in een (onverplicht) programma worden opgenomen. Een omgevingsvisie bevat ook aspecten uit oud beleid, niet al het oude beleid zal verdwijnen.
- Wat is de meerwaarde van vaststellen van een programma onder de Owet ten opzichte van vasthouden aan bestaande begrotingsprogramma's? Of hoe kun je ze integreren met financiële programma's?
Als je onder de omgevingswet wilt dereguleren kan een programma een middel zijn om bij (nieuwe) regels (omgevingsplan/-verordening) weg te blijven. Programma's zijn dienend aan een omgevingsvisie; de mindset is anders.
- Is een programma juridische afdwingbaar en in hoeverre door burgers te beïnvloeden? Is het programma planschade-plichtig? Dat zijn vragen om nog met elkaar over na te denken.

WERKPROCES & DIGITAAL

- Een programma is behalve een instrument voor samenhangend/samenwerken ook een 'Omgevingswetbesluit' dat je als overheid neemt. Dit impliceert dat het ook (digitaal) de bekend gemaakt wordt voor belanghebbenden en gedeeld wordt door overheden onderling. Vooralsnog wordt dit bij inwerkingtreding van de Omgevingswet niet ondersteund door de landelijke voorziening van DSO-LV. Hiervoor zullen oude bekendmakingsmechanismen ingezet blijven worden.
- Wanneer een overheid de ambitie heeft om de Omgevingsvisie "dagvers" te houden en dus regelmatig te evalueren en herijken, zal men ook moeten bedenken wat dat betekent voor de werking van de programma's.

Wat is het programma?

- Bevat een uitwerking van het beleid voor ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van de fysieke leefomgeving
- Bevat maatregelen om aan omgevingswaarden te voldoen
- Bevat maatregelen om een of meer andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving te bereiken (art 3.5 Ow)

- Wat is het wél
- Wat is het niet

4 typen programma's

1. Onverplichte programma's
- 2a. Verplichte programma's volgend uit EU regelgeving
- 2b. Verplichte programma's bij dreigende overschrijding omgevingswaarde
3. Programma's met programmatische aanpak

NIEUW!! Een uitgebreide basis-presentatie over werken met het kerninstrument programma:
<https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/wetsinstrumenten/instrumenten/programma/>

Q&A

Programma is handig als middel om integraal/samenhangend ambities concreet te maken; de uitwerking van de visie (Het HOE). Ten opzichte van de visie kun je in een programma je visie voor de kortere termijn vastleggen. Wat zet je waarin / in welk instrument neem je wat mee (programma, visie, plan)?

Dat is deels een politieke discussie. En deels gaat het over de verhouding tussen algemeen en dagelijks bestuur. De visie wordt vastgesteld door PS en gemeenteraad. Een programma door GS en B&W. Als het dagelijks bestuur goede heldere kaders meegeeft in de visie, dan kan de concrete uitwerking door het dagelijks bestuur worden opgepakt.

Wat is de doorwerking van programma's van de provincie op andere overheden? Gaat dat altijd via de verordening?

Het programma is zelfbindend voor de provincie. Het kan wel doorwerken in regels in de provinciale verordening. In de bedoeling van de wet zouden overheden al bij de opstelling van het programma betrokken kunnen zijn. Daarnaast is het natuurlijk mogelijk dat provincie, gemeente en waterschap gezamenlijk een programma opstellen en vaststellen. Daarmee wordt dat programma zelfbindend voor alle vaststellende partijen.

Waarin zit het verschil tussen programma's volgens de Owet en vele reeds bestaande beleidsplannen?

Veel huidige beleidsplannen zullen gelijkenis hebben met een programma onder de Ow. Ze zullen misschien wel vaak sectoraal zijn. Onder de Ow volgen de programma's uit het integraal beleid voor de fysieke leefomgeving. Werken aan een programma kun je gebruiken om onderlinge verbanden en consistentie van beleid te versterken. Dit vergt anders werken. Anderzijds kunnen programma's waar nodig ook sectoraal zijn.

Verschillende rollen, hoe laat je die doorwerken in de programma's en de bestuursstijlen?

Je stuurt niet met een programma maar met de maatregelen die je daarin opneemt. Dit kunnen juridische en niet-juridische maatregelen zijn. Een achterliggende vraag is daarbij welke rol je als overheid wilt spelen en hoe je daar invulling aan geeft (balans tussen regels en ruimte).

Bestuursakkoorden ihkv Natura 2000, kan dat in een programma?

Soms is het voor een waterschap, soms een gemeente, soms zijn meerdere overheden betrokken. Ja dat kan, als er meerdere bevoegde instanties betrokken zijn wordt het een gezamenlijk programma waaraan elke bestuurder zich moet committeren.

Kunnen er straks voor het fysieke leefomgeving nog beleidsplannen zijn naast programma's? Kun je na 2021 nog een woonagenda vaststellen?

Je hoeft niet per 1-1-2021 alle bestaand beleid te hebben vervangen. Dat is niet het doel. Benoem bewust dat je kunt werken in twee sporen/snelheden, waarbij je opgave- of gebiedsgericht maatregelen uitwerkt in programma's en daarnaast nog deels bestaand beleid hebt dat je al naar gelang relevantie of gelegenheid tegen het licht houdt of opneemt/omvormt tot nieuw beleid. Suggestie om dit te benoemen in je visie.

Worden huidige plannen straks allemaal van rechtswege programma's? Een visie op hoofdlijnen (20 pag. strategisch) en opschoning van regels leidt binnen de organisatie tot zorg, omdat men veel (eigen) beleid niet meer letterlijk terugvindt in de visie. Waar blijft dan ons bestaand beleid? Wat is dan de status van bestaand beleid? Moet je dan alles opnieuw regelen in programma's? Hierin schuilt dus ook het gevaar dat programma's (opnieuw) sectoraal opgepakt worden. (Anders werken)

Het overgangsrecht voor bestaande instrumenten wordt geregeld in de Invoeringswet en het Invoeringsbesluit. Dit overgangsrecht zal met name gericht zijn op verplicht vast te stellen plannen op grond van bestaande wetten. Hoe het overgangsrecht voor alle andere (lokale) plannen, verordeningen, etc gaat lopen is op dit moment nog niet duidelijk.

Het is toch niet de bedoeling huidig beleid in een programma te stoppen? Bijvoorbeeld het oude GRP kan in een (onverplicht) programma worden opgenomen.

Een omgevingsvisie bevat ook aspecten uit oud beleid, niet al het oude beleid zal verdwijnen. Nee, bij de omzetting van huidig beleid zal altijd de bredere afweging over de fysieke leefomgeving nodig zijn. Het gemeentelijk rioleringsplan wordt in de wet wel benoemd als een mogelijk niet verplicht programma.

Wat is de meerwaarde van vaststellen van een programma onder de Owet ten opzichte van vasthouden aan bestaande begrotingsprogramma's? Of hoe kun je ze integreren met financiële programma's?

Als je onder de omgevingswet wilt dereguleren kan een programma een middel zijn om bij (nieuwe) regels (omgevingsplan/-verordening) weg te blijven. Programma's zijn dienend aan een omgevingsvisie; de mindset is anders. Niet alles wat programma heet is ook een programma onder de Ow. De programma's onder de Ow gaan over de fysieke leefomgeving. Een begrotingsprogramma gaan over de financiële zaken van een overheid. In het begrotingsprogramma worden financiële middelen gezocht om programma's voor de fysieke leefomgeving uit te voeren. Natuurlijk is het wel zo dat voor een effectieve uitwerking van een programma, de eventueel benodigde financiën zijn voorzien. Het programma kan dus in voorkomende gevallen wel een financiële paragraaf hebben met een verwijzing naar de begroting.

Is een programma juridische afdwingbaar en in hoeverre door burgers te beïnvloeden? Is het programma planschade-plichtig? Dat zijn vragen om nog met elkaar over na te denken.

Het programma bindt de vaststellende overheid. Het volgen van het programma is alleen juridisch afdwingbaar bij een programma met programmatische aanpak. De regels over schade zijn via de Invoeringswet ingevoegd in de Omgevingswet, artikel 15.1. Daar wordt een programma als schadeveroorzakend besluit aangemerkt voor zover het gaat om een in het programma opgenomen beschrijving van een activiteit als gevolg waarvan die activiteit is toegestaan.

4. Werktafel provinciale verordening en waterschapverordening

We hebben gesproken over hoe de waterschaps- en provinciale verordening elkaar raken.

Inzichten

- De provinciale en waterschapsverordening kaderen / belemmeren het Omgevingsplan van de gemeente. Hier niet over participeren? Kunnen we inwoners hierover laten meepraten?
- De provincie voert 'niet altijd' gesprekken over de instructie-regels die ze opstellen, omdat ze beleidsarme stappen zetten
- Windmolens van de gemeenten in natuur van de provincies of uiterwaarden van waterschappen? Zo min mogelijk regelen de provinciale verordening gebruiken, beter samen met de gemeente in Omgevingsvisies & programma. Verordening is dan een terugrijpmiddel / vangnet.
- Liever de instructies aan de waterschappen *uit* de provinciale verordening. Soms zitten er instructies in tov het waterbeheerprogramma, is dat nodig? Als het al is geregeld in het BKL, waarom dan nog een keer door de provincies laten regelen?
- Optie is dat de provincie in overleg met het waterschap een kwalitatieve instructie maakt 'regel dat dit gebeurt, hoe dat mag je zelf weten'.
- Ontgroning en dijken maken/verleggen, daar gaat het vaak over. Dit is de paarse krokodil in de zaal.
- Belangrijk: terminologie, bijvoorbeeld objectgericht, wat versta je hieronder. Dat kan dus verschillen. Bij de provinciale verordening gaat het vooral om de nieuwe terminologie van de Omgevingswet gebruiken, en bij elkaar brengen van bestaande regels en die updaten. Nu zijn waterschappen bezig met het op dezelfde manier hanteren van begrippen, tbv de keur. De keur is nog erg nee-tenzij, dat moet ook anders.
- De waterschapsverordening, dat gaat over updaten van de keur, ofwel direct door naar een nieuwe verordening.
- Waterschappen gaan vaak naar Omgevingsdiensten maar dit is erg lastig. Advies over waterbelangen komen vaak niet door. Omgevingsdiensten voeren verbod van de waterschappen niet altijd / niet uit.
- Rondom 'water' verschilt de ketensamenwerking tussen gemeentes, omgevingsdiensten, provincies en waterschappen behoorlijk. Het basistakenpakket verschilt enorm veel.
- Er zijn WABO werkafspraken die nu worden geactualiseerd tussen Omgevingsdiensten, gemeenten en waterschappen. Dat is moeilijker of makkelijker afhankelijk van het aantal gemeenten dat meedoet.
- De bruidsschat van de waterschappen is voor de provincies enorm relevant. Provincies moeten daar naar kijken vanwege aanknopingspunten.
- Goed gesprek over inhoudelijke vraagstukken lijkt 'minder goed te worden' zodra je in gesprek gaat over gebruik van juridische instrumenten cq kerninstrumenten van de Omgevingswet.
- Relatie tussen inhoud – proces, stem die op elkaar af
- Ontwikkel het programma en de verordening samen, de keuze om het op een bepaalde manier te regelen bepaalt de keuze van het instrument
- Ga uit van de opgave, niet het instrument
- Belang van samen optrekken, de routeplanner kan helpen. Er zijn heel veel lijntjes tussen waterschappen, provincies en gemeenten, laten we zorgen dat we er samen uit komen. Als gesprek tussen waterschappen en provincies plaats vindt rond de provinciale verordening, dan is dat te laat. Inventariseer voor de start al welke organisaties betrokken zijn. Blijf continu in gesprek

- Pak de verordening stapsgewijs aan. Eerst maar eens beleidsarm (+ bruidsschat) Omgevingsplannen cq verordeningen maken.
- Op strategische niveau de sturingsfilosofie helder hebben
- Bestuurders en projectleiders werken regionaal vaak goed samen, de proceskant is dan op orde; daarna volgt het inhoudelijke gesprek
- Start met inventarisatie: wat behouden, wat niet. Waterschappen zijn bezig om hun (inhoudelijke) belangen te inventariseren om te zorgen dat deze goed in de Omgevingsplannen terecht komen.
- Een Omgevingsplan is appelabel, een omgevingsverordening niet, daar kan je samen mee spelen
- Zet een procesadviseur in om mee te denken
- Verschillende organisaties hebben kennis, betrek deze, denk bijvoorbeeld aan ggd's
- Besef dat het een nieuwe manier van werken betreft, betrek de jongere generatie.

Q&A

Hoe zet je keur(en) om in de waterschapverordening?

Op de website is informatie te vinden over het overgangsrecht en de veranderingen rondom de waterschapsverordening. UvW is samen met waterkeringbeheerders bezig om een handreiking waterschapsverordening op te stellen. Deze is naar verwachting medio 2019 gereed. Projectleider is Pieter Landstra.

Wat is de relatie tussen omgevingsplannen en de bruidsschat

De bruidsschat bestaat uit regels die door het Rijk als (tijdelijk) onderdeel van het omgevingsplan bij de inwerkingtreding van de wet worden aangeboden. De gemeente kan die regels vanaf dat moment naar eigen inzicht aanpassen. Binnen de kaders die voor het opstellen van het omgevingsplan gelden natuurlijk. De regels van de bruidsschat komen ook in het omgevingsplan. Meer informatie is te vinden op de website.

Hoe omgaan met omgevingswaarden?

Op de website staat verder al de nodige informatie over de toepassing van omgevingswaarden.

Het BAL en ontgroning / dijken maken/verleggen, wanneer is iets vergunningsvrij, afwijken van het BAL mag (hoeft niet), hoe zit het dan met een maatwerkregel, een een maatwerkvoorschrift?

Op de website staan de verschillende activiteiten uit het Bal uitgewerkt, waar ook aandacht aan maatwerk wordt geschonken.

Hoe omgaan met grondwaterkwaliteit, ook in relatie tot het invoeringsbesluit bodem

Begin oktober wordt informatie over grondwater op de website geplaatst IPOW.

Hoe omgaan met oppervlaktewaterlichaam en wat is de relatie met regels in het omgevingsplan

Afhankelijk van het bevoegd gezag is een relatie met regels in het omgevingsplan. Informatie over samenhang van de wetsinstrumenten is te vinden op de website.

Begin oktober wordt meer informatie hierover op de website geplaatst

Hoe ziet de afstemming er uit bij een waterschap die in verschillende provincies ligt, en met verschillende gemeenten. Hoe ziet de interbestuurlijke samenwerking eruit?

Hier is geen eenduidig antwoord op te geven. De Ow gaat uit van interbestuurlijke samenwerking. Het is aan de besturen zelf hoe ze dat zullen vormgeven. Veelal is er natuurlijk al interbestuurlijk overleg en kunnen bestaande structuren daarvoor gebruikt worden. Afhankelijk van de maatschappelijke regionale opgave en samenwerkingscultuur wordt door partijen een samenwerkingsvorm gekozen die passend is. Informatie over regionale samenwerking is te vinden op de website.

**Als de bestuurlijke urgentie ontbreekt, hoe krijg je het op de bestuurlijke agenda?
Hoe maak je het concreet?**

Je zou kunnen denken aan werkconferentie, voorlichting e.d. Maar ook dit is erg afhankelijk van de situatie in je gemeente/provincie/waterschap. Het programma biedt een gespreksdriehoek aan die kan helpen het gesprek te voeren met bestuurders en daarmee regionale samenwerking te agenderen.

5. Werktafel Veiligheidsregio's en Omgevingsdiensten

We hebben gesproken over de rol van Omgevingsdiensten en veiligheidsregio's en de gesprekken waren zeer divers. Het gesprek ging immers ook over de rol van deze organisaties in de volle breedte van de beleidscyclus en bij alle kerninstrumenten ook. Dat maakt de inzichten ook verschillend. De inzichten zijn weergegeven in behoorlijk uitgebreide verslaglegging om de details van de worsteling goed weer te geven. Een vol verslag met inzichten dat recht doet aan de vele facetten die aan hun rol kleven.

"Utrecht 4 juli 2018"

Ronde 1

Stelling1

OD: Algemene tendens is dat rollen VR, OD GGD groter zullen worden. Er zijn grote verschillen tussen OD's hoe ze dit nu al doen. Jonge diensten moeten positie bevechten, ook omdat er geen geld is. Wanneer het takenpakket dat ze nu al doen maar groot genoeg is doen ze meer (vb. ODMH loopt nu al goed en doet al veel, Drenthe doet weinig).

VR: Ook daar zal rol groter worden. Bij de omgevingsvisie lijkt dat ze daar ook meer aan tafel zullen komen.

Verder vindt men dat het in ieder geval moet, maar hoe gaat dat gebeuren?

Wat zijn de tips om dat te laten lukken? ODMH: convenant bij ODMH heeft geholpen en er draait een pilot. Dat wordt bestuurlijk gedragen. En je moet een bestuurlijk boegbeeld hebben! Wat ook helpt is vroeg beginnen, maar dat kan eigenlijk al niet meer. Ook zorgen dat je kennis hebt en bijeenkomsten organiseert. Dan samen kijken aan de hand van stellingen, wat ga je doen: alleen of samen. Lijn is wel: bestuurlijke route en ondersteuning. Legitimatie is nodig. Rol is vooral faciliterend en procesmatig geweest. De gemeente schrijft bijvoorbeeld de visie en maakt de keuzes. Zo levert ODMH advies over bruidsschatregels. Maar keuze is bij bestuur. Rode lijn: bestuur moet aanhaken, daarnaast ambtelijk.

Ook op locatie werken van medewerkers lijkt wel wat op te leveren. Door contacten. ODMH draait het soms ook om, de accounthouder van de gemeente werkt bij de ODMH na overleg DCMR: intentieverklaring met VR, OD, GGZ. Dat wordt wel per gemeente verschillend ontvangen. Sommige zeggen wij moeten die samenwerking toch organiseren? Veel investeren in de relatie.

Conclusie: borgen bovenover bij bestuur en ondertussen gewoon doorgaan met persoonlijke ambtelijke contacten. Soms kun je goede ambtelijke contacten inzetten om structuurtjes te bouwen.

Kun je je rol eigenlijk wel pakken: wat kan helpen is duidelijk maken dat je een afdeling bent van de gemeente.

Stelling4

Maaikie ziet overlap en dus aansluiting tussen veiligheid en milieu. Is voor stelling.

Rest is tegen deze stelling. Er zit op inhoud veel verschil. Milieu werkt met normen, maar GGD zegt dan vaak er is al schade. Er is dus inhoudelijk verschil. Ook met veiligheid. We kennen elkaar misschien ook niet goed. Vanuit je achtergronden kunnen adviezen ook vaak niet eensluidend zijn. Voorbeeld milieu zegt geiten kunnen, GGD zegt binnen 3 km geen bestemmingen. Dan lijkt het moeilijk om eens te worden.

Wat kun je doen: to agree dat je disagree en gezamenlijk adviseren. Gemeente neemt besluit.

Omdat capaciteit soms een probleem is, zou je voor elkaar kunnen werken, zodat je min of meer gedwongen wordt samen te werken. Gezamenlijk e uitgangspuntennotitie.

Stelling 2: ik ken de prioriteiten van mijn partners

Door dynamiek is dat vaak niet altijd duidelijk.

Mening is wel dat het zou moeten. Je hoeft het alleen niet altijd eens te zijn met elkaar.

Je ziet er zijn 2 kampen: advies is advies. En de andere zegt mijn advies hangt ook af van de prioriteiten van mijn partner. Dat is wel een interessante.

We hebben 2 kaartjes gemaakt:

-waar gaan ze zelf mee aan de slag

-waar moet het programma mee aan de slag

Wat gaan ze doen:

- Netwerken uitbreiden
- Contact opnemen met GGD om bij bezoeken diffuus lozen bij te betrekken
- Samenwerking VR e OD aan de hand van presentatie GEO en bestuur om commitment vragen
- Gezamenlijk met OD GGD VR projectleiders Omgevingswet van gemeenten aflopen
- Bezoeken projectleider Ow en actief aangeven wat OD Drenthe kan betekenen voor hun
- Sake gaat morgen afspraken maken om VR en GGD om samenwerkingsplan te maken
- Weer overleg VVR, GGD OD hoe aanhaken bij Rijnmond overleg

Tips: gemeenten zouden erbij moeten maar hebben we niet aan de hand
DCMR is benieuwd naar impactanalyses, kunnen die gedeeld worden. Licht in lijn om dat binnen OD.NI o.i.d. te doen

Ronde2

Stelling 1

Gemeente Hardinxveld: niet mee eens. In huidige situatie ook al adviesaanvragen en overleg, dus zal niet veranderen. ODZHZ is een lang bestaande dienst en heeft al lang die taken.

OD regio Utrecht: wordt groter.

ProRail1: ook mee eens dat rol groter wordt. Hij hoort dat gemeenten heel erg op zoek zijn naar deskundigheid. Dit i.v.m. kennis. Vanuit ProRail bekeken wordt gedacht dat ze bij plan meer aan de tafel kunnen. Bij vergunningverlening wordt rol kleiner in de toekomst door advies met instemming .

Gemeente Arnhem: wordt groter, bijvoorbeeld bij gezondheid.

Hardinxveld: het hangt er ook wel vanaf hoe je als gemeente daar zelf invulling aan wilt geven. Hij ziet dat diensten nu bezig zijn met herijking takenpakket en vraagt aan gemeenten hoe willen jullie dat nu De gemeenten zijn daarin nog zoekende. Ze zien wel toegevoegde waarde om data te leveren, bijvoorbeeld waar zien we dat een ongezonde omgeving zit. In die zin zou de rol groter kunnen worden. Hij geeft ook aan dat de vraag of de rol groter wordt ook wel afhangt van de ambities van het bestuur. Weinig ambitie zal weinig rol betekenen. ODRU; sterk nadenken en spreken met gemeenten over gemeenten maar is nog niet erg concreet.

ProRail: bekend verhaal, het is een diffuus landschap.

Stelling 2: belang van mijn organisatie is duidelijk en staat voorop.

ProRail zit niet bij genoeg partners aan tafel. Maar ProRail heeft nu wel een bredere taakopvatting. Het is niet meer alleen maar het spoor. Het gaat om reizigers, maar ook wel in een samenleving.

Gemeente Arnhem: hun deskundigheid staat voorop, maar er kunnen andere doorslaggevend belangen zijn. Ze vindt dat bg beslist, en dat een adviseur daar wel in mee mag bewegen. Ze hoopt dat ze dat doen. Dan kun je als gemeente ja, mits hanteren. Milieu is ook niet zwart/wit, maar zo wordt het wel vaak geadviseerd. Je kunt als adviseur ook verschillende scenario's beschrijven.

ODRU: herkent zich wel in dat het geen starre adviseur zou moeten zijn.

Hardinxveld: ook mee eens. Toevoeging: soms ook fijn als je hard kunt zeggen/zegt dat iets niet kan.

Kortom, hier wordt de flexibiliteit wel erkend en is ook gewenst. De processen zijn dus ook belangrijk, en het kennen van prioriteiten. Niet slechts de deskundigheid.

Stelling 3: ik ken de prioriteiten van mijn partners

Eigenlijk geven ze allemaal aan dat ze die niet kennen.

ODRU: ze denkt niet alles te weten van GGD/VR.

ProRail heeft zoveel partners dat het niet lukt. Zelf hebben ze het eerlijk gezegd altijd ook niet even scherp.

Hardinxveld: ze krijgen het niet voor elkaar om 1 omgevingsvisie met gemeenten te maken. Met een aantal weten ze prioriteiten, maar veel dingen zijn lokaal.

Stelling 4: bijdragen sluiten op elkaar aan.

Hardinxveld: oneens. Kan zich voorstellen dat er tegengestelde adviezen zijn. Ze zijn er wel mee bezig.

Arnhem: weet het eigenlijk niet. Ze overleggen wel, maar geen idee wat er praktisch gezien gebeurt.

ODRU: er komen veel adviezen naar gemeente die niet afgestemd zijn met elkaar.

ProRail: wel mee eens. Alles wat wordt ingebracht vanuit specifieke rol, maar het sluit wel op elkaar aan. Of ze het allemaal goed doen kan hij niet inschatten.

Wat nemen ze zelf mee:

Hardinxveld: vragen aan de dienst om aan te schuiven bij regionale overleg om elkaars rollen te zien. Verbinden.

Arnhem: binnen eigen projectgroep hier aandacht voor vragen. Projectgroep is hier van omgevingsplan.

ProRail: praten met elkaar om elkaars belangen helder te krijgen.

ODRU: nagaan bij gemeenten of er behoefte is aan bijdragen van OD VR GGD beter op elkaar aan te sluiten

ProRail stagiair; zelfde als ProRail, maar dit ook cyclisch te doen om het gaande te houden.

“Eindhoven 5 juli”

Deze sessie

- Graag had ik wat uitleg gehad hoe de omgevingsdiensten een rol krijgen in de nieuwe wet.

Waar gaan mensen zelf mee aan de slag:

- Uitwisseling met partner in andere organisatie.
- Een netwerkkaart met daarop de partners uit mijn regio (gemeenten, uitvoeringpartners en provincie)
- Eerst inventariseren welke verbindingen er lopen, aansluiten op bestaande verbindingen en verder uitbreiden naar gewenste samenwerking
- Meer mogelijkheden onderzoeken om gedragsverandering te betrekken bij ontwikkeling omgevingsvisie
- In ons procesontwerp rondom de omgevingsdocumenten geef ik de gemeenschappelijke regelingen meteen een plek en een rol (als ze die willen natuurlijk).

Algemene tips (van de flipovers):

- Bij de Omgevingsdiensten en veiligheidsregio's zit regionale kennis en expertise over verschillende gebieden.
- Er is een groot verschil in kennisniveau en betrokkenheid binnen organisaties, benader verschillende afdelingen en mensen dan ook op een verschillende manier.
- Zijn de Omgevingsdiensten en Veiligheidsregio's voorbereid op de enorme piek die eraan komt als alle gemeenten tegelijk aan de slag gaan.
- Een andere invalshoek kan triggeren en patronen doorbreken.
- Financiële borging is belangrijk
- De Omgevingswet kan als katalysator werken om anders werken op gang te brengen en om systemen en processen te verbeteren.
- Kun je OD's helpen hoe om te gaan met alle verschillende omgevingsplannen in de regio.
- Doordat lokale regels pas in het omgevingsplan komen zie je daarna pas hoe het gaat met toezicht en handhaving en wat de consequenties zijn.
- Denk ook aan detachering en bij elkaar op de werkvloer zijn.
- Er is nog onduidelijkheid over de taakverdeling tussen gemeente en provincie
- Leer elkaars jargon en taal
- Elkaar weten te vinden is belangrijker dan elkaars prioriteiten kennen.
- Het is een groeiproces
- Het gaat vaak in drie stappen, eerst de eigen organisatie, dan de ketenpartners en dan alle andere belanghebbenden

“Haarlem 11 juli”

Ronde 1

Stelling 1: de rol van VR en OD's, GGD wordt groter in de planvorming
VR helemaal mee eens. Het is wettelijk geregeld. Is dat zo? Het is heel dun.

Gemeenten: neutraal

VR Zeeland is het er niet mee eens, want juist wettelijk niet geregeld.

Gem. Haarlemmermeer in midden. Aan de ene kant doen, maar veld is diffuus.

ODNZK: erg verschillend per gemeente nu al. Moet ietsje meer.

IJmond, idem.

Hoe kun je het beter voor elkaar krijgen? Met VR en GGD en OD samen overleggen.

Gebruik maken van feit dat bepaalde kennis gewoon ontbreekt! Dat vindt de provincie ZH ook. Advies van die kant: al die vragen over de rollen moet je uniform beantwoorden, niet allemaal individueel als gemeenten en dienst. Bijvoorbeeld: wat wordt de rol van de diensten? Die vragen leven overal en kun je dat in 1 slag doen. Je moet het minder politiek maken.

De OD's vinden dat ze ook wel een beetje hun positie moeten verwerven.

Wat kunnen we als programma doen om te helpen? Sowieso op de kaart zetten van de samenwerking, het verband tussen diensten en gemeenten/provincies. Hoe kun je de faciliterende rol vorm geven, in plaats van dat je van acquisitie wordt beschuldigd. Je zou een soort standaard voorzet kunnen maken.

Haarlem: er zijn ook risico's in individuele acties. Bijvoorbeeld een ICT product aanschaffen als VR wat niet communiceert met alle gemeenten.

Nog een tip: ga ook met OD.nl praten als je iets ontwikkelt, bijvoorbeeld een Roadmap.

Stelling 3: ik ken de prioriteiten van mijn partners.

Meeste kennen ze niet!

VR Zeeland wel, er is al structureel overleg met VR en GGD OD. Heeft ook te maken met compacte provincie

Vooral Zuid Holland en Schagen vrij hard nee. Ze kennen de prioriteiten niet.

VR IJmond staat in het midden. Voorbeelden: contract ondertekenen langs NZK dat mensen niet klagen, hoe kan GGD dat goedkeuren? Purmerend: woningbouw in de hoogte, geeft voor VR problemen. Woningbouw in weilandgebieden? Bereikbaarheid 8 minuten is een probleem. Dus lijkt alsof de gemeenten hier prioriteiten niet kent van hun eigen diensten. Nee mits in ja tenzij is nog wel een probleem op deze manier.

Wat kan met zulke dingen helpen: kaartmateriaal waar je gewoon de dingen duidelijk hebt.

Ook atlas van de leefomgeving zou kunnen helpen. Dat zou mooi kunnen in de informatiehuizen. Integraal denken wordt goed ondersteund door integrale informatievoorziening. Daar zit nu wel vertraging in het DSO.

Wat kunnen we voor het programma betekenen?

Waar gaan ze morgen mee aan de slag:

ODIJ: inderdaad in geo-informatie gaan denken.

Gemeente Haarlemmermeer: elkaar zoeken.

ZH: met directeuren 5 OD's n de Gemeenschappelijke Regeling aan de orde laten komen en vragen over positie OD's en VR te sprake brengen.

ODNZK: overleg wat nu gepland staat ook met andere VR's te doen.

Gemeente Schagen: intern checken . Experiment omgevingsplan Chw. In hoeverre is VR meegenomen.

Wat kan programma doen?

Haarlem: versnipperde informatie op de website over interbestuurlijke samenwerking aan elkaar linken.

Is dit een fijne manier voor de slagsessies? Enerzijds fijn. Maar anderzijds ook meer in gesprek met mijn eigen counterpart. Dat kun je zelf regelen, maar er wordt ook een interbestuurlijke leerreis aangeboden op ADSMO. Of een leerkring?

Ronde 2

Gemeente Waterland: verkeerskundige

RIVM. Opdracht van IenW hoe kun je gezondheid beter laten meewegen in de fysieke leefomgeving.

Gemeente Waterland, verantwoordelijk voor implementatie Ow. Ook met Pilot bezig industrieterrein getransponeerd naar gemengd wonen, Hoe krijgen we de ketenpartners mee? VR Zaanstreek-Waterland. Verbinden, toegevoegde waarde zoeken van VR aan bevoegd gezag.

Stelling 1: de rol van VR en OD's, GGD wordt groter in de planvorming
Ze vinden van wel allemaal, behalve VR Zeeland. Interessant van Waterland: wanneer je in de geest denkt van de wet, bijvoorbeeld participatie, zou de rol groter overduidelijk moeten worden.

VR vindt grotere rol. VR moet brengen in plaats van gevraagd worden.

RIVM vindt ook dat het nodig is. En ziet dat ook wel gebeuren. Anderen zien juist dat de GGD niet aan de tafel komt vanwege capaciteit. Maar in Zeeland gebeurt het weer wel.

Wat kan het programma er aan doen? Gesprekken directeureniveau, maar dat is de vraag wat ADSMO er aan kan doen. Landelijk meer de noodzaak aantonen? Ook de vraag of de goede mensen er zijn. Vaak worden vakspecialisten gestuurd, medische milieukundige bijvoorbeeld. Vraag is of dat altijd goed is. Maar hoe krijg je dat voor elkaar?

GGD heeft ook heel veel mooie informatie. Is het een mogelijkheid op te schalen naar GHOR? VR Zeeland: gewoon aan tafel en ze heeft bewondering voor kennis mensen en ook hoe GGD hun adviezen kan onderbouwen.

Stelling 4: de bijdragen van omgevingsdiensten, GGD 's en veiligheidsregio's sluiten goed op elkaar aan.

Meesten vinden dat er te weinig afstemming is.

Discussie spitst zich verder toe op of initiatiefnemers wellicht vooraf, voordat ze naar gemeente gaan, al naar de ketenpartners gaan. Op zich lijken aanwezigen zich daar niet tegen te verzetten. Dat zal je in een concreet overleg kunnen doen. Maar pas op: teveel overleg leidt tot overleg mijden.

Misschien speelt ook wel dat je elkaar niet goed begrijpt en niet goed weet wat je van elkaar verwacht.

Wat gaan ze doen morgen:

Waterland verkeersdeskundige: terugkoppelen aan werkgroep belang van samenwerking met GGD VR en gezamenlijk PVA hoe we dat kunnen verbeteren

RIVM: begrijpen van wat je partner drijft en zoeken naar gemene deler. Convenant is goed idee.

Waterland: initiëren om verwachtingen met elkaar te delen.

VR Zeeland: meer contact met gemeenten leggen om prioriteiten te kennen.

Wat vonden ze van de werkvorm. Hier goed, interactief.

Waterland: vindt interactiever wel prettig. Maar wat we al hebben op de website is heel veel. Is heel erg blij met wat hebben we: op 1 onderwerp selecteren, het blaadje vindt men heel fijn en zou ook mooi zijn voor op de website zo te maken.

Wat kan programma doen:

VR Zeeland: goede voorbeelden van samenwerking delen op de website. Tip is ook: ga naar andere slagsessies dan in je regio.

Meer ingaan op de vakinhoudelijke invulling van omgevingsplan. Voorbeeld bodem, natuur.

Idee van RIVM: laat ook zien waar het mis gaat, dus eigenlijk foute voorbeelden! Do's en don'ts van visie, plan etc. op de website plaatsen. Niet alleen succesverhalen.

"Zwolle 12 juli"

Ronde 1

Waarom

- Hoe kijken mijn buurgemeenten tegen mij aan. Kijken zij anders tegen mij aan en visaversie
- Laten we wie jij bent en wat je belangrijk vindt.
- Verlagen van drempel.
- Kennis aanboren
- Draagvlak
- Voordeel naar beide kanten, samen dingen oppakken omdat het niet allen hoeft
- Weten wat de ander belangrijk vindt
- Samen staan we sterker
- HOE zoek je elkaar
- welke struikelblokken hebben ander ondervonden

Hoe

- sluit aan bij bestaande netwerken
- zoek elkaar op aan de hand van actueel maatschappelijk vraagstuk
- Kennismaken persoonlijk ontmoeten -> gebruik bestaande relatie als Startpunt => belangrijk daarbij is informeel en in klein comité. Helpt om te bouwen aan vertrouwen. 'Als je als OD komt hebben mensen soms het idee dat je iets weg komt halen. Het gesprek brengt dat je die eerste angst weg kan nemen'
- Of gebruik een gezamenlijk belang als startpunt
- Aan tafel gaan zitten met elkaar met een open houding

Wat gebeurt er in zo'n gesprek?

- bespreken verwachtingen
- zorg dat niet eenmalig is, zorg voor follow-up. Vraag op welk wijze dat wenselijk n bv op een bepaald onderwerp. Wil je nog andere afdelingen, disciplines aanhaken.
- Wat herken je of zie anders
- kennisdelen van elkaar leren, drempels verlagen, klussen efficiënter oppakken
- Acceptatie & begrip
- nieuwsgierigheid naar elkaar
- Maak kaders duidelijk, gemeenschappelijk beeld
- welke wensen en ambities hebben inwoners en andere partijen hebben
- bespreek ook verantwoordelijkheden
- Bewustwording en huis en buitenhuis is nog een hele stap. Omwonenden verwachten dat de gemeenten inwoners informeren over bv dat de buurman zijn huis gaat verbouwen. Omwonden gaan nu niet al eerst naar de buurman maar gaan als eerst naar de gemeente. Terwijl dat onder de Omgevingswet juist de initiatiefnemer aan de lat staat om omwonenden te informeren. Daar is een omslag in denken bij de burgers en bedrijven nog nodig.

Netwerk

- collega's vragen hun privé-netwerk aan te boren en hen te spreken bij hun thuis aan de keukentafel.
- Betrek kinderen
- Stand op braderieën, zoek plaatsen waar mensen bij elkaar komen
- zorg voor meerdere opvolgende sessie zodat je participanten aangehaakt houdt. Gebruik ze als klankbord, als burgerpanel
- Ga naar buiten en ga bv werken in de lokale horeca om signalen op te halen van unusual suspects. Ga als projectleider regelmatig bij de lokale horeca zitten werken bv met een wethouder zodat je daar mensen die daarbinnen komen kan spreken over hoe zij tegen de Omgevingswet aan kijken. Dan spreek je je ook unusual suspects.
- RVO en ProRail hebben in eerder sessies aangegeven vaak niet uitgenodigd te worden. ProRail geeft bv aan haar terrein ter beschikking te willen stellen t.b.v. de energie-opgave.

Bestuur

OD IJsselland geeft aan binnen de provincie 4 sessie georganiseerd te hebben (als OD, GGD, jeugdzorg) om aan te geven wat zij kunnen bieden. In deze sessie gaven raadsleden graag eerder betrokken te willen zijn omdat besluiten nu soms slikken of stikken lijkt. Het devies daar was dan ook betrek de bestuurders vroegtijdig.

Ronde 2

Waarom

- Ideeën uitwisselen
- weten wat voor mensen het zijn: zijn het avondmensen/ochtendmensen?
- de leefomgeving stopt niet bij de gemeente of waterschap grenzen.
- Vaak heb je gelijke opgaven
- Voorkomen van conflicten in de toekomst
- Van elkaar leren
- sommige opgaven zijn gemeentegrens overschrijdend en kunnen samen efficiënter
- samenhang in ruimtelijk beeld creëren
- Alleen ga je sneller maar samen kom je verder
- Creëren van level playing field

Hoe

- Je begint met elkaar kennen
- op basis van gelijkwaardigheid: gemeenten, ws en provincie met elkaar in gesprek
- elkaar persoonlijk kennen
- Ga het live het gesprek aan, zorg dat je elkaar ziet en spreekt: dat voorkomt gedoe
- Doe het a.d.h.v. concrete casussen
- Informeel samenwerkingsverband, organiseer bijeenkomsten samen met andere partijen
- elkaar opzoeken, periodiek in gesprek met elkaar
- Zorg dat je frequent met elkaar het gesprek aan gaat.
- Soms brengt een thema, noodzaak, opgave organisaties bij elkaar voor een gezamenlijke aanpak.
- Gebruik regulier overleg met gemeente, waterschap, provincie
- Wees transparant in je proces. Benoem ook Nee

Wat gebeurt er in zo'n gesprek?

- Verken eerst wat de verschillende belangen zijn voordat je een agenda maakt.
- Breng verwachtingen goed in beeld
- Doe botsproeven aan de hand van een concrete casus. Je start vanuit een vergunningaanvraag en kijkt wat het Omgevingsplan en de Omgevingsvisie als aanknopingspunten hiervoor biedt.
- Breng de belangen in beeld met een praatplaat.
- Provincie Overijssel geeft aan eerst sturingsfilosofie te kiezen voorafgaand aan het opstellen v.d. Omgevingsvisie
- Zorg dat je geen stapeling van ambities krijgt
- Als je ambitie opneemt in de Omgevingsvisie breng dan de consequentie daarvan in beeld bij de bestuurders.

Netwerk

- Betrek kunstenaars, daar krijg je ook echt heel andere ideeën mee.
- betrek sterke personen die in 'hun' groep veel overtuigingskracht hebben.
- Verhalenvangers
- kinderen
- GGD
- Tip Elimineer de burger – spreker Vernes Verdammen Provincie Overijssel. Breng interessante inzichten over de verhouding burger-overheid

Eerste ronde

Inde eerste ronde waren er mensen vanuit de Veiligheidsregio Groningen, Provincie Drenthe, OFGV en DCMR

Discussie bij stelling 1:

- Er verandert door de Omgevingswet niet zoveel in de rol van de OD en VR, want deze rol wordt bepaald door de opdracht die de OD (of VR) krijgt va haar gemeenten en provincie.
- Onhandig is dat bijvoorbeeld het waterschap en de OD geen formele relatie hebben en ook bijvoorbeeld de provincie en de VR niet.
- Bij omgevingsplan is het een grotere rol dan bij het bestemmingsplan.
- Grotere rol 'krijg' je niet maar moet je als OD zelf regelen en bewijzen
- Milieu is slechts een partje van de taart en heeft ook nog veel lagen.
- Fysieke afstand en elkaar kennen zijn belangrijke actoren
- OD – VR – GGD kunnen meer samenwerken
- Gemeenten willen helaas nog niet betalen (geldt niet voor alle gemeenten)
- Ook de accounthouders moeten de Omgevingswet tussen de oren gaan krijgen
- Bij de gemeenten is een volgende fase aangebroken, de kwartiermakers fase is voorbij, en daar in gaan de gemeenten meer naar de partners kijken.
- Bij gemeente vaak scheidslijn tussen ruimte (RO) en milieu.

Stelling 2

- OD: bescherm kant van de Omgevingswet, moet een gezamenlijk palet van belangen worden.

- Meer naar scenario-denken en adviezen in scenario's in plaats van het kan we of niet.
- Omarm de onduidelijkheid en bedenk samen wat de beste oplossing is. Dan kun je meerwaarde creëren in een gebied.
- Het bevoegd gezag blijft de regisseur.
- Samenbrengen is belangrijk, expertise en belang is niet per sé hetzelfde

Stelling 3

- Provincie heeft samen met ketenpartners de prioriteiten vastgesteld,.
- Het is niet handig als je verzandt in een aannemer-klant relatie.
- Opdracht voor OD wordt vaak in samenspraak met OD gemaakt. Maar is wel verschillend per regio.
- Bespreekbaar maken van ambities.
- Zowel DCMR als OFGV hebben een impactanalyse gemaakt (of zijn daar nog mee bezig)
- Je kunt de OD zien als een eigen afdeling van de gemeente.

Stelling 4

- Je hebt eigenlijk een T-shaped professional nodig: een stevige expertise op het eigen vakgebied maar met de blik naar buiten gericht.
- Er zijn wel pilots met integraal adviseren.
- Onderlinge contacten ook vaak persoonsafhankelijk.
- DCMR organiseert bijeenkomsten waarbij elke keer 5 mensen van de OD, VR, GGD aanwezig zijn die afhankelijk van het onderwerp/de casus die wordt besproken, verschillen. ZO leren mensen elkaar ook beter kennen.
- Provincie Drenthe coördineert dat mensen bij elkaar komen.
- OD NL, Brandweer NL en GGD 's gaan ook op landelijk niveau meer samenwerken.

Overig:

- Gemeente Rotterdam doet pilot met het mengpaneel
- Verschillen tussen gemeenten zijn niet erg maar wel handig als het bewust wordt gedaan.

Tweede ronde

Stelling 1:

- Een aanwezige gemeente gaat veel vergunningvrij maken/regelen en ziet daarom een kleinere rol voor de OD. Die rol verschuift dan meer naar Toezicht en handhaving.
- De OD moet zelf zijn rol pakken in de beleidsvorming
- Rol is afhankelijk van de opdracht die de OD krijgt.
- Een kleinere gemeente die aanwezig is zegt veel te steunen op de kennis van de ketenpartners.
- De veiligheidsregio's hebben samen de kernwaarden op papier gezet om daarmee Veiligheidsregio's te helpen bij hun inbreng bij de gemeenten.
- Er zou geen wettelijke basis nodig moeten zijn.
- OD moet zelf laten zien dat ze kennis in huis heeft en ook over kennis uit de regio beschikt.
- Elkaar leren kennen is belangrijk, bijvoorbeeld door samen bijeenkomsten te houden casussen te bespreken.

Stelling 2

- Integraal bekijken is belangrijk. Aspecten van de GGD en van de VR moeten meer samenkomen. Meer denken in scenario's en al van te voren elkaar vinden is handig.
- OD's krijgen opdracht v.d. gemeenten en moeten daarom het belang van de gemeente dienen.
- Er is ook een deelnemer van LNV, Natuur moet vaak opboksen tegen de andere belangen vanuit de Omgevingswet. In een vroeg stadium goed in overleg zijn is belangrijk.
- Ook bij in samenhang denken is je eigen belang belangrijk
- Brandweer gaat steeds meer van regelgericht denken naar risicogericht denken.

Stelling 3

- Elkaars prioriteiten kennen gaat goed als je ze samen opstelt en samen nadenkt over de speerpunten in omgevingsvisie en omgevingsplan van de gemeente.
- Prioriteit gaat ook over de ambitie die daar bij hoort.
- OD zou vaker een voet tussen de deur moeten zetten en niet afwachten tot de gemeente bij haar komt.
- Zorg dat je de prioriteiten van je partners leert kennen.
- Samen de opdracht vorm geven inclusief de prioriteiten.

Stelling4

- De doelstellingen, aanpak en wettelijke kaders zijn per organisatie heel verschillend.
- Nu zijn er aparte adviezen, maar die zouden meer op elkaar afgestemd kunnen worden.
- Maar is ook niet erg want de gemeente kan op grond van de verschillende adviezen een afweging maken. En als adviezen te veel van elkaar afwijken (of tegengesteld zijn) dan kun je altijd nog de koppen bij elkaar roepen.
- Maar het is toch handig om dit in een vroeg stadium te doen zodat je meer mogelijkheden hebt om scenario's te denken
- Zo wordt bv in Noord-Holland met alle Veiligheidsregio's samen inbreng geleverd in de Omgevingsvisie van de provincie.
- Regionaal overleg waar ook de waterschappen bij zitten is erg nuttig.
- Vraag als je betrokken wordt bij een overleg bij de gemeente of ook de andere ketenpartners zijn/worden uitgenodigd.

Tips voor het Programma:

- Organiseer regionale slagsessies gericht op een bepaald thema waarbij alle ketenpartners worden uitgenodigd.
- Centrale evenementenkalender op de website plaatsen
- Roadmap voor omgevingsdiensten
- Laat het rijk meer helderheid geven over gewenste rol van OD, VR en GGD
- DCMR stuurt info over intentieverklaring, pilots, 3x5 sessies en Rijnmondberaad.